

اندوه پنجشیرکشت ما را

جعفر گلابی

به نظر میرسد از 165 سال پیش که بر اثر فشار و تجاوز نظامی انگلیس در جنوب، ایران مجبور شد از شهر هرات درگذرد نگاه ما به افغانستان به کلی تغییر کرد و تضعیف شد. با اینکه افغانستان بخشی از قلمرو فرهنگی ایران محسوب می‌شود و برخی این کشور را پاره تن ایران می‌دانند ولی در اغلب تحولات بزرگ این کشور غایبیم و نفوذ تاثیربخش نداریم! در جریان ظهور اولیه طالبان در افغانستان که با حمایت آمریکا و انگلیس و در مقابله با شوروی سابق صورت گرفت و بعدها با حمایت پاکستان بر کل این کشور سیطره یافت ما از حوادث بیخ گوشمان عقب بودیم و ناگهان با شهادت دیپلمات‌هایمان توسط این گروه به هوش آمدیم و خطر را حس کردیم ولی در همان زمان با اینکه توانش را داشتیم این گروه را تنبیه نکردیم و تاوان خون عزیزانمان بر گردنمان ماند. پس از آن باز هم تحولات بزرگی در این کشور صورت گرفت و آمریکا و ناتو افغانستان را اشغال کردند و ایران اگر کمک نکرد بی‌تفاوت ماند. درست است که در آن زمان پس از حملات 11 سپتامبر فضای جهان تحت تاثیر شدید آن واقعه قرار داشت ولی باز هم ما می‌توانستیم داعیه‌های مهمی را مطرح کنیم و در صحنه سیاسی این کشور منفعل یا ناظر بی‌طرف نباشیم. بگذریم، حالا دوباره طالبان با همان عقبه ذهنی ولی مجهز و با چهره‌ای امروزی و سیاسی بر افغانستان چیره شده است و کاملاً پیداست که همه قدرت‌ها از جمله همسایه‌های این کشور هر کدام برنامه‌ها دارند و مقاصد خاصی را دنبال می‌کنند ولی باز هم از ایران جز اظهار مواضع کلی چیزی به چشم نمی‌خورد و حتی در ابعاد دیپلماتیک تحرك فوق‌العاده و متناسب با تحولات بزرگ این کشور مشاهده نمی‌شود. روشن است که ناامنی در مرزهای شرقی ما هیچ کم از ناامنی در مرزهای غربی ندارد. اگر قدرت گرفتن داعش در عراق يك تهديد جدی برای ایران بود قدرت گرفتن طالبان در افغانستان که توأم با ظهور و تقویت گروه‌های تروریستی خواهد بود هم يك تهديد واقعي برای ما محسوب می‌شود. طالبان هیچ داعیه‌ای برای برخورد با داعش و القاعده ندارد جز اینکه به آمریکا تعهد و تضمین داده است که از خاک این کشور خطری متوجه منافع غرب نشود. در این صورت همسایه‌های این کشور می‌مانند و آینده پر ابهام این منطقه و هزینه‌هایی که باید برای امنیت خود پرداخت کنند.

چین نشان داده که نه تنها نگران نیست که آماده بهره‌برداری‌های خاص خود در این کشور است. روسیه و همسایه‌های شمالی اگرچه تا حدودی نگران هستند ولی گروه‌هایی مثل داعش انگیزه‌های کمی برای ایجاد مزاحمت برای آنها دارند، درست به عکس ایران که هدف بسیار خوبی برای گروه‌های وهابی و ضدشیعی است. لطمه بنیان‌کنی که داعش در سوریه و عراق از ایران دید خطر این گروه برای ایران را بسیار جدی می‌کند. اگر برنامه‌های دایمی و استراتژیک برای وجود ناامنی در اطراف ایران باشد افغانستان بهتر و آماده‌تر برای این معناست. پاکستان با دلارهای عربستان مشغول یکه‌تازی در افغانستان است و ما دست روی دست گذاشته‌ایم و احتمالاً دعا می‌کنیم که برای رضای خدا حتی تا فرستادن نیروهای زبده و پهپادهای خود به افغانستان پیش رفته است! پاکستان با همه ادعای دوستی که با ما دارد هرگز نتوانسته یا نخواسته که تهدیدها از داخل کشور خود در مرزهای ما را از بین ببرد در این صورت این کشور در آینده قطعاً کوچک‌ترین مسوولیتی در قبال هر مشکلی بین ما و طالبان را نخواهد پذیرفت. آیا واقعا دولتمردان ما آنقدر ساده شده‌اند که قول‌های احتمالی طالبان در مذاکرات غیررسمی برای عدم تهدید از خاک این کشور را پذیرفته باشند؟ در حال حاضر ما در افغانستان دارای کدام اهرم فشار جهت تضمین امنیت خود هستیم؟ حمایت عملی از محور مقاومت در پنجشیر می‌توانست این اهرم فشار را برای ایران فراهم کند ولی ما که حتی اخلاقاً در این زمینه وظیفه داشتیم جز چند اظهارنظر دیپلماتیک در پایین‌ترین سطح هیچ ابتکار عملی به خرج نداده‌ایم. ظاهراً اشتغال همه‌جانبه ما به غرب تا مدیترانه در حال تشکیل یک تهدید اساسی در شرق کشور است. طالبان که زیر سایه سکوت ما در حال اشغال یک کشور است چه امتیازی می‌تواند به ما بدهد و ما چگونه از کنار این موضوع استراتژیک عبور کرده‌ایم؟ آنها خوب میدانند که حتی مواضع تند دیپلماتی ایران ممکن است ظرفیت‌های ضد طالبانی بسیاری را فعال یا آماده کند پس چرا در این کشور به انفعال رو آورده‌ایم و حتی از پنجشیر مظلوم دفاع نمی‌کنیم؟ مردم پنجشیر در محاصره کامل طالبان قرار دارند اگر مصالح ایران دفاع فعال از آنها نیست آیا کمک‌های انسان‌دوستانه هم به این مردم در مصالح ما نمی‌گنجد؟ طالبان نه قدرت و نه جراتش را دارد که مانع از چنین کمک‌هایی به مردم بی‌پناه شود. دولت می‌تواند در این زمینه کمک‌های مردمی ایرانیان که البته خود در رنجند را به پنجشیر برساند. نگاهی به دنیای مجازی نشان می‌دهد که ایرانیان به صورت بی‌سابقه و اعجاب‌آوری با مردم افغانستان ابراز همدردی می‌کنند و از اعمال طالبان بی‌زار می‌جویند. قرار بود انقلاب ما مدافع همه مظلومان عالم باشد، حالا

کنار ما مردمی به سر می‌برند که عمیقاً در خوف و انقلاب و سرگردانی و تهدیدند و اتفاقاً هم‌زبان ما هستند و در جنگ تحمیلی کم‌مان کردند و در سوریه و عراق یاورمان بودند. نکند دیر بجنبیم و از افغانستان تیرهای بلا روانه شهرهایمان شود؟ نکند اندوه بزرگی در پنجشیر پدید آید و تازه مویه کنیم که: اندوه پنجشیر کشت ما را؟!!

□□□□□□ □□□□□□ 16 □□□□□□ □□□□□□ :□□□□